

ANDRZEJ GÓRSKI *, MIECZYSLAW GRABIANOWSKI **

Sprawozdanie z działalności Komisji do spraw Etyki w Nauce w 2022 roku

W 2022 r. Komisja do spraw Etyki w Nauce (KEwN) obradowała w trybie hybrydowym. Odbyło się 11 posiedzeń plenarnych (17 stycznia, 7 marca, 28 marca, 25 kwietnia, 23 maja, 20 czerwca, 11 lipca, 19 września, 17 października, 21 listopada, 12 grudnia).

KEwN analizowała m. in. sprawy dotyczące ewentualnych naruszeń praw autorskich (w tym sprawy skierowane do zaopiniowania przez KEwN na wnioski Prezydenta RP), nieprawidłowości w postępowaniach awansowych, mobbing, ewentualne zastrzeżenia do recenzji (plagiaty w recenzjach), do dorobku naukowego. KEwN zajmowała się również problematyką ewentualnego konfliktu interesów oraz zarzutów dotyczących ewentualnego nieprzestrzegania standardów etycznych przez redakcje niektórych czasopism naukowych. W sprawach kierowanych do Komisji pojawiały się wnioski o rozpatrzenie zarzutów dotyczących m.in. „nieuczciwych zachowań blokujących rozwój naukowy”, „rewanżu na opiniodawcy za negatywną ocenę wniosku awansowego”, „rozpowszechniania nieprawdziwych informacji”, „naruszenie rzetelności badań naukowych i wykorzystywania w publikacji danych zgromadzonych przez innego naukowca”, „nieetycznego zachowania przewodniczącego komisji doktorskiej”. Każdy z nich był wnikliwie i rzetelnie analizowany przez powoływane, zgodnie z odpowiednimi przepisami, zespoły orzekające i całą Komisję.

Jak się można spodziewać, opinie i stanowiska wypracowane przez KEwN spotykały się niejednokrotnie z zastrzeżeniami wnioskodawców. Skargi te zgłaszane do Ministra Edukacji i Nauki lub/i Prezesa PAN wynikały także z indywidualnej interpretacji przez skarżących niezbyt precyzyjnych uregulowań dotyczących działalności Komisji. W związku z tym KEwN w sierpniu 2022 r. przekazała do Ministerstwa Edukacji i Nauki propozycję nowelizacji rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 28 października 2010 r. *w sprawie trybu wyboru członków komisji do spraw etyki w nauce, trybu jej prac i sposobu wykorzystania wiążących opinii komisji oraz sposobu finansowania*. Projekt ten nadal czeka na rozpatrzenie. Zdaniem członków Komisji wprowadzenie zaproponowanych rozwiązań wpłynęłoby na znaczne usprawnienie działalności KEwN.

* Prof. dr hab. Andrzej Górski, członek rzeczywisty PAN, przewodniczący Komisji do spraw Etyki w Nauce; ** Mieczysław Grabianowski, dyrektor Gabinetu Prezesa PAN

Na posiedzeniu KEwN w dniu 25 kwietnia 2022 r., w którym uczestniczył prof. Jerzy Duszyński, prezes PAN, omówiono kwestie dotyczące ewentualnych zmian w ustawie o Polskiej Akademii Nauk związanych z działalnością KEwN. Członkowie Komisji postulowali wprowadzenie do ustawy o PAN uregulowań analogicznych do tych zawartych w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Nadałoby to jeszcze większą rangę sprawom etyki w nauce w działalności jednostek naukowych PAN. Prof. A. Górski zwrócił ponownie uwagę na potrzebę powołania w Polskiej Akademii Nauk jednostki prowadzącej badania naukowe i dydaktykę w dziedzinie etyki w nauce.

W dniu 1 sierpnia 2022 r., zgodnie z rekomendacją 146. sesji Zgromadzenia Ogólnego PAN i w związku z wydanym przez KEwN stanowiskiem z dnia 3 listopada 2021 r. *w sprawie analizy dorobku naukowego pod względem zgodności z zasadami etyki w nauce w postępowaniu awansowym* odbyło się spotkanie prof. A. Górskiego z prof. G. Węgrzynem, przewodniczącym Rady Doskonałości Naukowej. W spotkaniu uczestniczyli także prof. dr hab. Bronisław Włodzimierz Sitek, sekretarz RDN, M. Grabianowski, dyrektor Gabinetu Prezesa PAN, i J. Deneka, dyrektor Biura RDN. W trakcie spotkania uzgodniono, że RDN i KEwN przygotowują projekt wspólnego wystąpienia do MEiN z propozycją zmiany uregulowań celem uwzględnienia całości dorobku naukowego kandydata w postępowaniu awansowym oraz brania pod uwagę również jego aspektów etycznych. Ostatecznie w kwietniu 2023 r. prof. G. Węgrzyn, przewodniczący RDN, i prof. A. Górski, przewodniczący KEwN, przesłali do P. Czarnka, ministra edukacji i nauki pismo, w którym zwrócili uwagę, że „wpisanie przeszło 30 lat temu procedury dotyczącej nadania tytułu profesora w ramy postępowania administracyjnego nastęrcza daleko idące wątpliwości odnośnie zachowania prawidłowości podstaw przyznawania tej najwyższej godności naukowej” (tekst pisma w załączeniu).

O skali i aktualności problemu świadczą liczne sprawy zgłaszane do KEwN dotyczące „ewentualnego naruszenia rzetelności naukowej przez naukowca/nauczyciela akademickiego ubiegającego się o tytuł profesora”. Często te wnioski kierowane do Komisji są wynikiem braku wnikliwej reakcji komisji dyscyplinarnych uczelniach lub instytutowych na zgłaszane do nich zarzuty ewentualnego naruszenia zasad etyki przez osoby ubiegające się o tytuł profesora.

Niektóre sprawy rozpatrywane przez KEwN mają charakter niezwykle przewlekły. Takim przykładem jest opinia w sprawie konfliktu toczącego się od 2019 r. między pracownikami naukowymi jednego z instytutów. O jej wydanie zwróciła się do KEwN Komisja Dyscyplinarna do spraw Pracowników Naukowych i Badawczo-Technicznych Instytutów Badawczych Drugiej Instancji przy Ministrze Edukacji i Nauki. Początkiem sprawy było zawiadomienie przewodniczącego Rady Naukowej tego instytutu „o prawdopodobieństwie złamania zasad etycznych prowadzonych badań naukowych przez

autorów zgłoszonego do publikacji (...) artykułu”. Komisja Dyscyplinarna Instytutu uznała autorów artykułu „winnym rażącego naruszenia zasad etyki pracowników naukowych poprzez przywłaszczenie sobie autorstwa i wprowadzenie w błąd co do autorstwa utworu (...), a tym samym rażącego naruszenia zasad Kodeksu Etyki Pracowników Naukowych”. Naukowcom zarzucono także naruszenie zasad współautorstwa uregulowanych w instytutowym regulaminie dotyczącym rzetelności prowadzonych badań. Obwinieni nie przyznali się do stawianych zarzutów i odwołali się do Komisji Dyscyplinarnej do spraw Pracowników Naukowych i Badawczo-Technicznych Instytutów Badawczych Drugiej Instancji przy Ministrze Edukacji i Nauki, która z kolei wystąpiła do KEwN z wnioskiem o wydanie opinii, pytając m.in. „czy przy tworzeniu publikacji na podstawie opublikowanego już materiału lub zakończonego projektu badawczego konieczne jest umieszczenie współautorów z poprzedniego artykułu lub projektu badawczego, mimo że odmówili oni współpracy przy nowym artykule lub nie zostali włączeni w skład zespołu przygotowującego nowy artykuł?”. Komisja do spraw Etyki w Nauce w swojej opinii z 25 kwietnia 2022 r. uznała, że „orzeczenie o ukaraniu (...) obwinionych nasuwa zastrzeżenia”, ponieważ „umieszczenie współautorów z projektu badawczego lub z poprzednich artykułów nie jest konieczne przy tworzeniu nowej publikacji przez wiodącego autora”. Zwrócono uwagę, że „materiał badawczy oraz dane (...) zebrane kilkanaście lat temu w ramach (...) projektu nie mogą być „w nieskończoność” źródłem dorobku naukowego wykonawców. W kolejnych latach osoby dysponujące zebrany materiał mogą zaprosić, ale nie muszą, określonych specjalistów do współpracy naukowej. W przypadku współautorstwa w publikacjach wystarczy cytowanie artykułów albo wyrażenie podziękowań na końcu kolejnych prac”, jak to czynił jeden z obwinionych. Odpowiadając na kolejne wątpliwości zgłoszone we wniosku Komisji Dyscyplinarnej do spraw Pracowników Naukowych i Badawczo-Technicznych Instytutów Badawczych Drugiej Instancji przy Ministrze Edukacji i Nauki, KEwN uznała, że „umieszczenie wszystkich osób realizujących projekt w latach 2004–2009 jako współautorów” w kolejnym artykule „nie było zasadne”, ponieważ „Umieszczanie wszystkich współautorów z projektu badawczego sprzed kilkunastu lat lub z uprzednio wydrukowanych artykułów nie jest konieczne, gdy autor wiodący prowadził z utworzonym przez siebie zespołem **badania prospektywne**, stosując oryginalne techniki badawcze”. Komisja do spraw Etyki w Nauce zwróciła uwagę, że w takich przypadkach „stosuje się cytowanie uprzednich wspólnych artykułów oraz zamieszcza się podziękowanie”. KEwN uznała ostatecznie, że „nieumieszczenie części dawnych wykonawców projektu wśród współautorów [spornego – przyp. A.G, M.G.] artykułu z 2019 r. nie było naruszeniem etyki”.

Przy okazji tej sprawy, a także innych zgłaszanych spraw, Komisja do spraw Etyki w Nauce ponownie przypomina, że zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia

2010 r. o Polskiej Akademii Nauk KEwN wyraża opinie w sprawach dotyczących naruszeń zasad etyki w nauce przez pracownika naukowego uczelni, jednostki naukowej Akademii lub instytutu, zaś opinia Komisji, zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawą o Polskiej Akademii Nauk jest wiążącą dla komisji dyscyplinarnych w uczelniach czy instytutach naukowych lub badawczych. Do tych komisji należy jednak wyciągnięcie ewentualnych konsekwencji wobec osoby, której stawiane są zarzuty naruszenia zasad etyki w pracy badawczej. Warto dodać, że KEwN nie prowadzi własnych postępowań wyjaśniających, nie powołuje i nie przesłuchuje świadków lub innych osób zaangażowanych w dane sprawy. Wydając swoje orzeczenia Komisja opiera się na wynikach postępowań odpowiednich komisji dyscyplinarnych uczelnianych lub instytutowych oraz na wyjaśnieniach uzyskanych od władz uczelni i jednostek naukowych.

Wśród spraw zgłaszanych do zaopiniowania lub rozstrzygnięcia przez Komisję do spraw Etyki w Nauce powtarzają się zastrzeżenia dotyczące wykorzystywania przez pracowników naukowych swojego statusu naukowego w działalności pozanaukowej. Takie wątpliwości zgłosił jeden z uczestników postępowania przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie, uznając, że adwokat reprezentujący drugą stronę procesu „wykorzystuje w prywatnej i zarobkowej swojej działalności autorytet państwowej instytucji naukowej, wskazując jej nazwę zarówno w pismach procesowych, jak i w pełnomocnictwach”. Komisja, uwzględniając wyjaśnienia otrzymane z jednostki naukowej, w której jest zatrudniony naukowiec „nie znalazła podstawy do uznania, że wskazywanie przez dr. hab. (...), że jest profesorem instytutu, stanowi naruszenie zasad etyki w nauce”.

Działalność KEwN, zgodnie z ustawą o PAN, koncentruje się na sprawach związanych z naruszaniem zasad etyki w nauce przez poszczególnych naukowców, ale przedmiotem analiz i dyskusji na posiedzeniach Komisji do spraw Etyki w Nauce – tak jak w poprzednich latach – były także sprawy, które wzbudzały niepokój całego środowiska naukowego i akademickiego w Polsce.

W dniu 21 stycznia 2022 r. KEwN wydała stanowisko w sprawie przedstawiania nieopublikowanych wyników badań (<https://pan.pl/blog/stanowisko-komisji-ds-etyki-w-nauce-w-sprawie-przedstawiania-nieopublikowanych-wynikow-badan-2/>). Wskazała w nim, że na konferencji prasowej prowadzonej w Białymstoku przez ministra zdrowia i przedstawicieli Agencji Badań Medycznych przedstawiono nieopublikowane wyniki badań, które rzekomo „mają stanowić przełom w nauce i medycynie, a z których miałyby wynikać, że częstość występowania genu sugerującego ciężki przebieg choroby COVID miałby być w populacji polskiej wyższy o ok. 5% od innych populacji europejskich”. KEwN odwołała się do *Kodeksu Etyki Pracownika Naukowego*, wskazując, iż „badaczy obowiązuje krytycyzm wobec uzyskanych wyników, skrupulatność, troska o szczegóły

i pieczołowitość w przedstawianiu wyników badań. Niestety, kryteria te nie zostały zachowane. W wyżej wymienionej prezentacji nie wspomniano o tym, że uzyskane wyniki zostały opublikowane (a zatem przeszły wymagane recenzje, co przecież jest elementarnym wymogiem potwierdzenia ich wiarygodności – nie wspomniano nawet, że zostały wysłane do druku!). Ponadto KEwN uznała, że „mamy tu również do czynienia z oczywistym konfliktem interesów, wymienionym *expressis verbis* w *Kodeksie Etyki Pracownika Naukowego*”.

Jednym z zadań ustawowych Komisji jest „prowadzenie działalności mającej na celu upowszechnianie standardów rzetelności badań naukowych”. Członkowie KEwN angażowali się w działalność mającą na celu upowszechnianie standardów etyki i rzetelności badań naukowych. W dniu 2 lutego 2022 r. prof. Andrzej Górski, przewodniczący KEwN, wygłosił wykład pt. *Cele i zadania Komisji ds. Etyki w Nauce* w ramach XVI Ogólnopolskiego Webinarium organizowanego przez Fundację Science Watch Polska.

W dniu 16 listopada 2022 r. prof. A. Górski wygłosił wprowadzenie na otwarcie panelu „Etyka Badań Naukowych” podczas II Konferencji Naukowej „Etos Ludzi Nauki” Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Wystąpienie nosiło tytuł *Rola Komisji ds. Etyki w Nauce przy PAN w promowaniu zasad etyki w nauce i nadzorem nad ich przestrzeganiem*.

Upływają kolejne lata od czasu powstania uregulowań prawnych związanych z działalnością KEwN (np. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego *w sprawie trybu wyboru członków komisji do spraw etyki w nauce, trybu jej prac i sposobu wykorzystania wiążących opinii komisji oraz sposobu finansowania* powstało w 2010 r., zaś Decyzja Prezesa nr 35 *w sprawie kosztów funkcjonowania Komisji do spraw Etyki w Nauce* została wydana w 2011 r. Jest oczywiste, że ze względu na rosnącą liczbę i rangę spraw kierowanych do Komisji oraz stopień ich złożoności niezbędne są zmiany ww. regulacji, jak również poprawa warunków działalności Komisji.

Załącznik

KOMISJA DO SPRAW ETYKI W NAUCE RADA DOSKONAŁOŚCI NAUKOWEJ

DRUK.023.2.2023

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2023 r.

Pan dr hab. Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki

Szanowny Panie Ministrze,

wpisanie przeszło 30 lat temu procedury dotyczącej nadania tytułu profesora w ramy postępowania administracyjnego nastrocza daleko idące wątpliwości odnośnie do zachowania prawidłowości podstaw przyznawania tej najwyższej godności naukowej, której uzyskanie winno wiązać się z posiadaniem wybitnych osiągnięć naukowych, przy jednoczesnym zachowaniu niepodważalnych standardów prowadzenia badań i godności nauczycieli akademickich, o których jest mowa także w obowiązującym środowisku naukowe i akademickie Kodeksie Etyki Pracownika Naukowego. Przyjęcie aktualnego modelu postępowania w sprawie nadania tytułu profesora, który znajduje swój wyraz w przepisach ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm., dalej jako ustawa), prowadzi do wniosku, że nierzadko osoby, które nie dochowują wspomnianych standardów, spełniają przesłanki warunkujące uzyskanie tego awansu naukowego, przy jednoczesnym braku możliwości skutecznego kontestowania tego stanu rzeczy wobec obowiązujących rygorów procesowego prawa administracyjnego.

Mając powyższe na uwadze Komisja do spraw Etyki w Nauce oraz Rada Doskonałości Naukowej, uwzględniając także opinie szeroko rozumianego środowiska naukowego dotyczące braku wystarczających unormowań związanych z przeciwdziałaniem naruszeniu standardów prowadzenia badań naukowych, przedstawiają poniżej propozycję zmian w przytoczonej ustawie, która ma na celu zwiększenie zarówno jakości procedury dotyczącej nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego oraz tytułu profesora, jak i zapewnienie dochowania standardów, którymi powinny legitymować się osoby pretendujące do tej godności.

Przedmiotowa propozycja obejmuje następujące zmiany:

1. w art. 186 ust. 1:

- a) W pkt. 5 kropkę zastępuje się średnikiem,
- b) dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) nie została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2–8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1-5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2–3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2–3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej.”

2. art. 195 otrzymuje brzmienie:

„W przypadku gdy osoba ubiegająca się o stopień doktora przypisała sobie autorstwo istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu lub ustalenia naukowego, lub została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2–8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1–5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2–3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2–3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej, podmiot doktoryzujący stwierdza nieważność decyzji o nadaniu stopnia.”

3. w art. 219 ust. 1:

a) W pkt. 3 kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) nie została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2-8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1–5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2–3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2–3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej.”

4. w art. 227 ust. 1:

a) w pkt 2 dodaje się na końcu średnik,

b) dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) nie została prawomocnie ukarana karą dyscyplinarną, o której mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2–8, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 287 ust. 2 pkt 1–5 tej ustawy, lub o której mowa w art. 108 ust. 1 pkt 2–3 za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 112 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, lub o której mowa w art. 52 ust. 1 pkt 2–3, za przewinienia dyscyplinarne wskazane w art. 56 ust. 3 pkt 1–4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych – w ramach prowadzonej działalności naukowej”,

5. w art. 228:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Postępowanie w sprawie nadania tytułu profesora wszczyna się na wniosek osoby, o której mowa w art. 227 ust. 1 albo 2, zawierający uzasadnienie wskazujące na spełnienie wymagań, o których mowa w art. 227, składany do RDN. Wniosek obejmuje całość prowadzonej działalności naukowej.”

6. w art. 230 ust:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku powzięcia wiadomości o możliwości naruszenia praw autorskich lub dopuszczenia się przewinienia, o którym mowa w art. 227 ust. 1 pkt 3, przez osobę,

której dotyczy wniosek, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może zwrócić się do RDN o dołączenie do wniosku opinii Komisji do spraw Etyki w Nauce PAN.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku wydania opinii potwierdzającej możliwość naruszenia praw autorskich lub dopuszczenia się przewinienia, o którym mowa w art. 227 ust. 1 pkt 3, RDN wznawia postępowanie w sprawie nadania tytułu profesora.”

7. w art. 231:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawomocne orzeczenie Sądu stwierdzające fakt:

- 1) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego lub
- 2) naruszenia praw autorskich – przez osobę, której nadano tytuł profesora, skutkuje utratą tego tytułu.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Prawomocne orzeczenie komisji dyscyplinarnej stwierdzające:

- 1) przywłaszczenie sobie autorstwa albo wprowadzeniu w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania;
- 2) rozpowszechnienie, bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy, cudzego utworu w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania;
- 3) rozpowszechnienie, bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy, cudzego artystycznego wykonania albo publicznym zniekształceniu takiego utworu, artystycznego wykonania, fonogramu, wideogramu lub nadania;
- 4) naruszenie cudzych praw autorskich lub praw pokrewnych w sposób inny niż określony w pkt 1–3;
- 5) sfałszowanie badań naukowych lub ich wyników, lub dokonaniu innego oszustwa naukowego – w ramach prowadzonej działalności naukowej przez osobę, której nadano tytuł profesora, skutkuje utratą tego tytułu.”,

c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 3, przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła Przewodniczącemu RDN.”,

d) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1 i 3, Przewodniczący RDN niezwłocznie przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie przekazanego orzeczenia, potwierdza utratę tytułu profesora”.

W opinii Komisji do spraw Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk oraz Rady Doskonałości Naukowej proponowane zmiany przyczyniłyby się do zwiększenia prestiżu tytułu profesora oraz pozostałych awansów naukowych, które winny przyświecać tym awansom, poprzez powiązanie przesłanek warunkujących ich nadanie z odpowiednimi naruszeniami dyscyplinarnymi w zakresie prowadzonej działalności naukowej obejmującej badania naukowe, prace rozwojowe oraz twórczość artystyczną. Podjęcie wątpliwości przez Radę Doskonałości Naukowej odnośnie do zaistnienia tego typu naruszeń przez Radę Doskonałości Naukowej w toku procedowanego postępowania umożliwią jego zawieszenie i skierowane sprawy do odpowiedniej komisji dyscyplinar-

nej na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000). Jednocześnie przedłożone propozycje przewidują, że w przypadku braku wykrycia tego typu zdarzenia w czasie tej procedury, albo w przypadku jego zaistnienia już po nadaniu tytułu profesora, będzie istniała podstawa do wznowienia postępowania albo stwierdzenia jego utraty, co w ostatnim przypadku będzie potwierdzane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej odpowiednim aktem urzędowym. Podobne rozwiązania przewiduje się dla procedury dotyczącej nadania stopnia doktora oraz doktora habilitowanego. Zachowana pozostaje przy tym spójność systemowa poprzez zastosowanie odesłań do odpowiednich przepisów prawa związanych z odpowiedzialnością dyscyplinarną pracowników naukowych i nauczycieli akademickich. W konsekwencji zminimalizowane zostaje ryzyko interpretacyjne, które mogłoby powstać przy wprowadzeniu nowych niezdefiniowanych przesłanek warunkujących awanse naukowe oraz podstawy ich pozbawiania, przy jednoczesnym zachowaniu celu proponowanych zmian, jakim pozostaje wzmocnienie standardów związanych ze ścieżką kariery naukowej.

Komisja do spraw Etyki w Nauce oraz Rada Doskonałości Naukowej, dostrzegając w ramach prowadzonych przez siebie spraw zjawisko postępującej nieuczciwości w prowadzeniu badań naukowych, w tym także przez osoby ubiegające się o stopnie doktora i doktora habilitowanego, a także niekiedy tytuł profesora, zwracają się do Pana Ministra o pozytywne zaopiniowanie proponowanych zmian oraz o uruchomienie możliwie szybkiego procesu zmierzającego do przeprowadzenia w ich zakresie odpowiednich konsultacji oraz ich wdrożenia. Jakość polskiej nauki nie może czekać.

Sprawozdanie z działalności Komisji do spraw Etyki w Nauce w 2022 roku

W sierpniu 2022 KEwN przekazała do MEiN propozycję nowelizacji rozporządzenia z 2010 r. regulującego tryb pracy Komisji – projekt nadal czeka na rozpatrzenie. W kwietniu 2022 KEwN spotkała się z Prezesem PAN prof. J. Duszyńskim. Na spotkaniu omawiano bieżące problemy KEwN i możliwości wzmocnienia jej zaplecza organizacyjnego i legislacyjnego. 1 sierpnia 2022 odbyło się spotkanie z Kierownictwem RDN poświęcone inicjatywie KEwN w sprawie modyfikacji legislacji dotyczącej nabywania tytułu profesora. Ostateczne wspólne stanowisko w tej sprawie przekazano do MEiN w kwietniu 2023 (konieczność oceny całości dorobku naukowego a nie tylko fragmentów wybranych przez kandydata) oraz uwzględnienie aspektów etycznych tego dorobku.

Słowa kluczowe: etyka w nauce, regulacje dotyczące KEwN, konieczne zmiany w uzyskiwaniu tytułu profesora

Commission for Research Integrity (CRI). Annual Report 2022

A project containing suggested amendments to the act of 2010 regulating the work of Commission for Research Integrity (CIR) has been forwarded to the

Ministry of Education and Science In August 2022 – no decision has been communicated yet. In April 2022 CIR met with President of PAS prof. J. Duszyński. Current organizational and legislative issues have been discussed as well as means to strengthen the work of CRI. A meeting between CRI and Council for Scientific Excellence was held on 1 August 2022 which dealt with the need to modify the legislation relevant for promotion to full professorship. As pointed out earlier by CRI referees should have access to complete scientific output of a candidate (and not only to its fragments selected by a candidate). In addition, the evaluation should also include ethical aspects of a candidate scientific activity.

Key words: scientific integrity, regulations relevant for Commission for Research Integrity, promotions to full professor need revisions